

можна умовно об'єднати в окремі групи. Ці групи в процесі навчання можуть бути сформовані на різних підставах: за здібностями, інтересами, рівнем технічної підготовленості тощо. Рівнева диференціація змісту освіти пропонує враховувати як загальні, так і спеціальні здібності тих, хто навчається. Загальні необхідно враховувати, тому що вони відповідають вимогам не одної, а багатьох видів діяльності. Врахування спеціальних здібностей за рівневої диференціації навчання пов'язана з тим, що вони відповідають більш вузькому колу вимог навчальної діяльності, вибраної тими, хто навчається.

В даний час здійснюється диференціація змісту освіти на всіх щаблях освіти. Розробляються загальні підходи до розв'язання цієї проблеми, створюються методики, навчальні програми, спрямовані на індивідуалізацію навчання, з урахуванням схильностей, інтересів, здібностей тих, хто навчається.

Висновки. Застосування в процесі педагогічної теорії рівневої та профільної диференціації сприятиме ефективному розв'язанню завдань розвитку сучасної освіти. Практичне значення розглянутої проблеми полягає у розробці і впровадженні диференційованих педагогічних технологій в систему освітніх закладів з метою поліпшення розумового та фізичного стану тих, хто навчається.

Література

1. Арефьев В. Г. Практикум учителя физической культуры : метод. посіб. / В. Г. Арефьев, О. В. Андреева, Н. Д. Михайлова. – Кам'янець-Подільський : ПП Буйницький О. А., 2014. – 400 с.
2. Бабанский Ю. К. Оптимизация процесса обучения : Общедагогический аспект. – М. : Педагогика, 1977. – 96 с.
3. Выгодский Л. С. Избранные психологические исследования. М. : Педагогика, 1956. – 95 с.
4. Фурман А. Системна диференціація навчання : концепція, теорія, технологія // Освіта і управління. – 1997. – Том 1. – кн. 2. – С. 37-67.
5. Унт Н. Э. Индивидуализация и дифференциация обучения. – М. : Педагогика, 1990. – 192 с.
6. Якиманская И. С. Личностно-ориентированное обучение в современной школе. – М. : Педагогика, 1996. – 96 с.

References

1. Arefiev VG Practicum of the teacher of physical culture: method. manual / V.G. Arefiev, O.V. Andreeva, N.D. Mikhailova. - Kamyanets-Podilsky: PE Buynitsky O. A., 2014. - 400 p.
2. Babansky Yu.K. Optimization of the learning process: The generaladical aspect. - M. : Pedagogics, 1977. - 96 p.
3. Vygodskiy L. S. Selected psychological studies. M. : Pedagogics, 1956. - 95 p.
4. Furman A. System differentiation of teaching: the concept, theory, technology // Education and management. - 1997. - Volume 1. - Kn. 2. - P. 37-67.
5. Unt N. E. Individualization and differentiation of training. - M. : Pedagogics, 1990. - 192 p.
6. Yakimanskaya I. S. Lichnostno-oriented training in modern school. - M.: Pedagogics, 1996. - 96 p.

Царук В. П.

ст. викладач, ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди», Переяслав-Хмельницький

ГОТОВНІСТЬ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ ДО ВИХОВАННЯ ЗДОРОВОГО СПОСОБУ ЖИТТЯ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ У ПРОЦЕСІ ІННОВАЦІЙНОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

У статті розглядаються теоретико-методичні основи формування готовності майбутніх учителів фізичної культури до виховання здорового способу життя молодших школярів у процесі інноваційної педагогічної діяльності. Розкрито основні підходи трактування «готовності». Окреслені види готовності майбутнього вчителя фізичної культури до інноваційної педагогічної діяльності. Визначені складові готовності до інноваційної педагогічної діяльності. Висвітлюються окремі критерії готовності майбутніх учителів фізичної культури до виховання здорового способу життя молодших школярів. Визначено, що педагогічний процес фізкультурної освіти може визначатися як науково керований процес, який ставить за мету досягнення високого рівня професійної готовності майбутніх вчителів фізичної культури до виконання функцій навчання, виховання і розвитку учнів і пропаганди здорового способу життя в процесі інноваційної педагогічної діяльності.

Ключові слова: *готовність, молодший шкільний вік, здоровий спосіб життя, інноваційна педагогічна діяльність.*

Царук Виктория. *Готовность будущих учителей физической культуры к воспитанию здорового образа жизни младших школьников в процессе инновационной педагогической деятельности. В статье рассматриваются теоретико-методические основы формирования готовности будущих учителей физической культуры к воспитанию здорового образа жизни младших школьников в процессе инновационной педагогической деятельности. Раскрыты основные подходы трактовки «готовность». Указанные виды готовности будущего учителя физической культуры к инновационной педагогической деятельности. Определены составляющие готовности к инновационной педагогической деятельности. Освещаются отдельные критерии готовности будущих учителей физической культуры к воспитанию здорового образа жизни младших школьников. Определено, что педагогический процесс физкультурного образования может определяться как научно управляемый процесс, который ставит целью достижение высокого уровня профессиональной готовности будущих учителей физической культуры к выполнению функций обучения, воспитания и развития учащихся и пропаганды здорового образа жизни в процессе инновационной педагогической деятельности.*

Ключевые слова: готовность, младший школьный возраст, здоровый образ жизни, инновационная педагогическая деятельность.

Tsaruk V. The readiness of future teachers of physical culture for the upbringing of a healthy lifestyle of junior pupils in the process of innovative teaching activities. The article deals with the theoretical and methodological foundations of forming the readiness of future teachers of physical culture for the upbringing of a healthy lifestyle of junior pupils in the process of innovative pedagogical activity. The basic approaches of treatment "readiness" are revealed. The types of readiness of the future teacher of physical culture for innovative pedagogical activity are outlined. The components of readiness for innovative pedagogical activity are determined. Some criteria for the readiness of future teachers of physical culture for upbringing healthy lifestyles of younger pupils are highlighted. Formation of readiness for future physical education teachers to promote healthy lifestyles is one of the topical problems of the present, as readiness for propaganda implies awareness of the importance and value of health. The readiness of the teacher of physical culture to promote healthy lifestyles is characterized as a holistic sustainable form, which contains a complex of personal and professional qualities and a system of knowledge, skills and skills necessary for professional activities aimed at promoting a healthy lifestyle

Key words: readiness, junior school age, healthy lifestyle, innovative pedagogical activity.

Постановка наукової проблеми. Найсуттєвішою ознакою сучасних освітніх систем початку є «тотальна інноваційність» [2]. Педагогічними працівниками активно апробуються вітчизняні та зарубіжні освітні технології, альтернативні традиційній, створюються авторські школи, розробляються й запроваджуються освітній процес авторські програми, методики, технології тощо.

Аналіз літературних джерел. Аналіз психолого-педагогічних джерел уможливив висновок про те, що досліджувана проблема вимагає розв'язання як на теоретичному, так і на практичному рівнях.

В працях сучасних науковців зустрічаються найрізноманітніші трактування готовності, що обумовлюється як розбіжністю наукових підходів авторів, так і специфікою конкретної професійної діяльності, яка була об'єктом аналізу:

- М. Дьяченко – цілеспрямований вияв особистості, що містить у собі її переконання, погляди, ставлення, мотиви, почуття, вольові й інтелектуальні якості, знання, навички, уміння, установки, налаштованість на певну поведінку» [4, с. 4];
- С. Кубіцький – «спрямованість особистості, яка передбачає потреби, переконання, погляди, ставлення, мотиви, почуття, вольові й інтелектуальні якості, знання, уміння й установки на певну поведінку в незвичних умовах» [6, с. 6];
- Н. Левітов – «передстартова активізація психічних функцій» [7, с. 221];
- В. Ширинський – «інтегративна професійна якість» [10, с. 19].

Отже, формування готовності у майбутніх учителів фізичного виховання до пропаганди здорового способу життя одна із актуальних проблем сьогодення, оскільки готовність до пропаганди передбачає усвідомлення важливості й цінності здоров'я, яке дозволить діяти на користь суспільству.

Метою статті є аналіз та узагальнення літературних джерел щодо формування готовності майбутніх учителів фізичної культури до виховання здорового способу життя у молодших школярів у процесі інноваційної педагогічної діяльності.

Виклад основного матеріалу дослідження. Аналіз визначень поняття «готовність» уможливив висновок про доцільність виокремлення двох основних підходів у трактуванні означеного феномена: функціонального та особистісного [3, 8, 11]. Результатом інноваційної педагогічної діяльності є створення нового (оригінальних прийомів, цілісних педагогічних концепцій), що змінює звичний погляд на явище, перебудовує суспільно-педагогічні відносини. Тобто, педагог в інноваційному педагогічному режимі – це дослідник власної особистості та діяльності тих, кого він навчає і виховує. Результативність інноваційної діяльності педагога залежить не лише від його професійної майстерності, а й від позитивної „Я”-концепції, особистісної готовності розпочати перетворення навчально-виховного процесу [3].

Сучасні дослідники [1, 3, 9] визначають види готовності до інноваційної педагогічної діяльності – ситуативну, творчу й авторську. Допускається, що дані види готовності повинні прогностично попередити інноваційну інертність у педагогічній практиці, а також підготувати педагогів до вирішення різного роду творчих завдань.

Ситуативна готовність передбачає уміння оперативно і доцільно вирішувати нестандартні завдання, що виникають у виховному процесі з ініціативи не педагога, а інших його учасників (дітей, батьків, колег, керівництва). У цих ситуаціях педагог виступає як суб'єкт інновації.

Творча інноваційна готовність є основою педагогічного процесу, який базується на передових ідеях та новітніх технологіях. Можна стверджувати, що всі педагогічні вміння та навички, які формуються під час навчання у виші, обов'язково повинні передбачати творчий рівень їх засвоєння.

Готовність до авторських інновацій, що є виключно індивідуальними, вимагає педагогічного мислення, спрямованого на знаходження, продукування і розробку нових педагогічних технологій. Вона базується на особливостях індивідуальності педагога, здатності до створення нового. Окрім того, Л. Волик [3] визначено такі складові готовності педагогів інноваційної діяльності:

- індивідуальні особливості педагогів-інноваторів – загальний кругозір, педагогічна культура, знання сучасної психолого-педагогічної літератури, креативність, творчий підхід, постійне оновлення змісту діяльності, педагогічних технологій, знання та використання національно-регіональних особливостей в контексті виховної системи, здатність до самоорганізації, прогностичні здібності, уміння передбачати та прогнозувати розвиток інноваційних процесів;

– мотиваційна спрямованість – творчий інтерес до інновацій, сформована потреба у особистісних досягненнях; прагнення до професійного лідерства; очікування позитивної оцінки; створення ситуації успіху для колег позитивне відношення до творчості та творчих людей;

– творчі, аналітичні, організаційні можливості – знання та генерування ідей у полі інноваційної діяльності, володіння панорамою інновацій у закладі, регіоні, здатність долати інерцію в діяльності педагогічного колективу, незалежність суджень на засадах високого професіоналізму, здатність до співпраці з вченими та практиками (створення авторських програм та проектів, володіння методами експериментальної роботи), здатність акумулювати та використовувати досвід творчо працюючих колег.

Формування педагога-професіонала – це багатоетапний процес. Кількісні і якісні характеристики професіоналізму особистості педагога залежать від стадії його професійного ставлення. Коли ми говоримо про кількісні і якісні характеристики професіоналізму майбутнього вчителя фізичної культури ми маємо на увазі про набуття останнім певних професійних компетентностей серед яких, знання та застосування методів і засобів пропаганди здорового способу життя у професійній діяльності.

Науковець А.В. Заїкін [5] досліджував проблему формування готовності вчителя фізичної культури до виховання здорового способу життя у молодших школярів. Автор змістовно обґрунтовує комплексний виховний вплив та комплексний підхід до формування ціннісних орієнтацій на здоровий спосіб життя. Використання останнього передбачає відповідне оновлення змісту виховання, розробку методики та спеціальну підготовку.

Зважаючи на особливості пропаганди здорового способу життя у молодших школярів, можна стверджувати, що пропаганда, у нашому розумінні, – це розповсюдження певної інформації, яка стосується здоров'я людини, а також є важливим фактором у формуванні звичок, поглядів і навичок у її житті.

Готовність вчителя фізичної культури до пропаганди здорового способу життя характеризується як цілісне стійке утворення, яке містить комплекс особистісно-професійних якостей та систему знань, умінь і навичок, необхідних для професійної діяльності, спрямованої на пропаганду здорового способу життя. Готовність до пропаганди й реалізації ідей здорового способу життя є компонентом професійної компетентності [1].

Під час навчання у майбутніх вчителів формується гармонізація інтересів і мотивів до майбутньої професійної діяльності завдяки вирішенню під час навчання поставлених цілей і завдань організації цілісного педагогічного процесу підготовки вчителя фізичної культури [2], а саме:

- забезпечення підготовки вчителя фізичної культури на високому предметному, педагогічному і методичному рівні з більшим спектром реалізації професійних можливостей для роботи в загальноосвітній школі;

- педагогічний процес спрямований на формування особистості вчителя фізичної культури :

- а) мотивацію навчання, бажання оволодіти професією вчителя, удосконалити свою спортивну майстерність, укріплювати здоров'я та поширювати його серед учнів;

- б) загально-навчальні знання, рухові вміння і навички;

- в) адаптаційні можливості.

- формувати творчу активність особистості вчителя фізичної культури ;

- створити всі умови та забезпечити розвиток професійних якостей особистості майбутнього вчителя фізичної культури :

- а) педагогічна майстерність;

- б) спортивне і фізичне удосконалення ;

- в) вольові та інтелектуальні якості;

- г) функціональні механізми психіки (сприйняття, пам'ять, мова, мислення, самоаналіз діяльності та ін.).

У практичній діяльності найскладнішими є питання про критерії, показники інноваційної діяльності. Розробка критеріїв оцінки інноваційних процесів спрямована на створення механізмів їх управління на основі нових підходів:

- актуальність (відповідність інновації соціокультурній ситуації розвитку суспільства);

- новизна (ступінь оригінальності інноваційних підходів, комбінування існуючих форм, що у сукупності створює новизну);

- освітня значущість (ступінь впливу інновації на розвиток системи освіти в цілому);

- суспільна значущість (вплив інновації на розвиток системи освіти в цілому);

- корисність та реалізованість (практична значущість та реалістичність інновації, її керованість).

Серед критеріїв готовності педагога до інноваційної діяльності можна визначити:

- критерій професійної компетентності педагога-інноватора (участь у практичних семінарах, конференціях, «круглих столах», наявність друкованих матеріалів з питань інноватики, вивчення та аналіз вітчизняного та зарубіжного досвіду, доступ до комп'ютерних технологій та Internet-ресурсів; «здатність учителя відтворювати свої інновації та фіксувати їх у власних виступах, обміні інноваційним досвідом, умінні презентувати свою ідею, висвітленні інноваційного досвіду у фахових виданнях та мас медіа»;

- критерій управління інноваційною діяльністю – відображає інноваційний зміст

- та технології управління діяльністю, стиль управління керівника, визначення стратегії розвитку закладу;

- критерій науково-методичного забезпечення освітнього процесу – характеризується фактом співпраці з науково-дослідними установами та представниками психолого-педагогічної науки;

- критерій інноваційної діяльності – наявність авторських програм, статей, методичних розробок. реалізація інноваційних програм, ініціювання нових ідей та їх виконання на науковому та організаційних рівнях, використання

інноваційного потенціалу педагогів-науковців.

Висновки. Отже, ми можемо з упевненістю сказати, що педагогічний процес фізкультурної освіти може визначатися як науково керований процес, який ставить за мету досягнення високого рівня професійної готовності майбутніх вчителів фізичної культури до виконання функцій навчання, виховання і розвитку учнів і пропаганди здорового способу життя в процесі інноваційної педагогічної діяльності.

Перспективи подальших досліджень полягають у дослідженні практичної готовності майбутніх учителів фізичної культури до виховання здорового способу життя молодших школярів у процесі інноваційної педагогічної діяльності.

Література

1.Арефьева Л.П. Подготовка майбутніх вчителів фізичної культури до формування здорового стилю життя старшокласників / Л.П.Арефьева // Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту : наук. монографія / за ред. С.С.Єрмакова. – Харків : ХДАДМ (ХХП), 2009. – № 5. – С. 3-5

2.Белов В.И. Формирование готовности студентов факультета физической культуры к оздоровительной деятельности / В.И. Белов, В.С. Дмитриев, В.И. Коваль, Т.А. Родионова // Теория и практика физической культуры. – 2006. – №4. – С. 22-25.

3.Волик Л. Генезис стану готовності педагогів до інноваційної діяльності // Витоки педагогічної майстерності. 2012. Випуск 9. С. 34-43.

4.Дьяченко М. И., Кандыбович Л. А. Психологические проблемы готовности к деятельности /М.И. Дьяченко, Л.А. Кандыбович. – Минск: БГУ, 1976. – 176 с.

5.Заїкін А.В. Формування готовності майбутніх учителів фізичної культури до виховання здорового способу життя молодших школярів / А.В.Заїкін // Збірник наукових праць. – Серія: педагогічні науки. – Херсон: ХДУ, 2008. Вип. 48.– № 48. – С. 219-223.

6.Кубицький С. О. Система оцінювання готовності майбутніх офіцерів до професійної діяльності: Автор. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04 / С.О. Кубицький. – К., 2001. – 20 с.

7.Левитов Н. Д. О психических состояниях человека / Н.Д. Левитов. – М.: Просвещение, 1964. – 344 с.

8.Стасенко О.А. Міжпредметні зв'язки в професійній підготовці майбутніх учителів фізичної культури / О.А. Стасенко // Наукові записки. – Серія: Педагогічні науки. – Кіровоград: РВВ КДПУ ім. В. Винниченка, 2009. Вип. 83. – С. 175–181.

9.Стасенко О.А. Теоретичні підходи до формування здорового способу життя учнів основної школи у позакласній фізкультурно-спортивній роботі / О.А. Стасенко // Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології. – 2010. – №1 (3). – Суми, СумДПУ ім. А.С. Макаренка. – С. 348–357.

10. Ширинский В. И. Воспитание у старшеклассников готовности к производительному труду в сфере промышленного производства: Автор. дисс. ... канд. пед. наук: 13.00.01 / В.И. Ширинский. – М., 1975. – 22 с.

11. Шкрєбтій Ю.М. Про врегулювання системи фізичної культури і спорту в Україні // Реалізація здорового способу життя – сучасні підходи / За ред. М.Лук'яненко, Ю.Шкрєбтія, Е.Боляха, А.Матвєєва. – Дрогобич: КОЛО, 2005. – С. 13-26.

References

1.Arefieva L.P. Pidhotovka maibutnikh vchyteliv fizychnoi kultury do formuvannya zdorovoho stylu zhyttia starshoklasnykiv / L.P.Arefieva // Pedahohika, psykholohiia ta medyko-biologichni problemy fizychnoho vykhovannya i sportu : nauk. monohrafiia / za red. S.S.Iermakova. – Kharkiv : KhDADM (XXPI), 2009. – № 5. – S. 3-5

2.Belov V.Y. Formyrovanye hotovnosti studentov fakulteta fizycheskoi kultury k ozdorovyitelnoi deiatelnosti / V.Y. Belov, V.S. Dmytryev, V.Y. Koval, T.A. Rodyonova // Teoryia y praktyka fizycheskoi kultury. – 2006. – №4. – S. 22-25.

3.Volyk L. Henezys stanu hotovnosti pedahohiv do innovatsiinoi diialnosti // Vytyky pedahohichnoi maisternosti. 2012. Vypusk 9. S. 34-43.

4.Diachenko M. Y., Kandybovych L. A. Psykholohycheskye problemy hotovnosti k deiatelnosti /M.Y. Diachenko, L.A. Kandybovych. – Mynsk: BHU, 1976. – 176 s.

5.Zaikin A.V. Formuvannya hotovnosti maibutnikh uchyteliv fizychnoi kultury do vykhovannya zdorovoho sposobu zhyttia molodshykh shkolariv / A.V.Zaikin // Zbirnyk naukovykh prats. – Seria: pedahohichni nauky. – Kherson: KhDU, 2008. Vyp. 48.– № 48. – S. 219-223.

6.Kubitskyi S. O. Systema otsiniuvannya hotovnosti maibutnikh ofitseriv do profesiinoi diialnosti: Avtor. dys. ... kand. ped. nauk: 13.00.04 / S.O. Kubitskyi. – K., 2001. – 20 s.

7.Levytov N. D. O psykhycheskykh sostoianyiakh cheloveka / N.D. Levytov. – M.: Prosveshchenye, 1964. – 344 s.

8.Stasenko O.A. Mizhpredmetni zviyazky v profesiinii pidhotovtsi maibutnikh uchyteliv fizychnoi kultury / O.A. Stasenko // Naukovy zapysky. – Seria: Pedahohichni nauky. – Kirovohrad : RVV KDPU im. V. Vynnychenka, 2009. Vyp. 83. – S. 175–181.

9.Stasenko O.A. Teoretychni pidkhody do formuvannya zdorovoho sposobu zhyttia uchniv osnovnoi shkoly u pozaklasnii fizkulturno-sportyvni roboti / O.A. Stasenko // Pedahohichni nauky : teoriia, istoriia, innovatsiini tekhnologii. – 2010. – №1 (3). – Sumy, SumDPU im. A.S. Makarenka. – S. 348–357.

10. Shyrynskyi V. Y. Vospytanye u starsheklassnykov hotovnosti k proyzvoditelnomu trudu v sfere promyshlennoho proyzvodstva: Avtor. dyss. ... kand. ped. nauk: 13.00.01 / V.Y. Shyrynskyi. – M., 1975. – 22 s.

11. Shkrebtiy Yu.M. Pro vrehuliuvannya systemy fizychnoi kultury i sportu v Ukraini // Realizatsiia zdorovoho sposobu zhyttia – suchasni pidkhody / Za red. M.Lukianchenka, Yu.Shkrebtiia, E.Boliakha, A.Matvieieva. – Drohobych: KOLO, 2005. – S. 13-26.